

Kto chráni kvalitu stavieb

Kontrola v stavebníctve nie je formalita ani doplnková služba, ale jeden z najdôležitejších pilierov bezpečnej výstavby. Napriek tomu ide o profesiu, ktorá je pre verejnosť často neviditeľná, hoci jej význam je zásadný. Od nej totiž závisí spoľahlivosť, kvalita a bezpečnosť stavieb, v ktorých žijeme a pracujeme, a ktoré majú slúžiť desiatky rokov bez ohrozenia ľudských životov. V čase, keď sa výstavba zrýchľuje, technológie sa menia. Spoliehame sa na zložitá výpočtové programy a tlak na cenu rastie, nadobúda nezávislá kontrola ešte väčší význam než v minulosti. Podcast *Z komory*, ktorý pripravuje Slovenská komora stavebných inžinierov, priniesol v rozhovore s jej predsedom Vladimírom Benkom otvorený pohľad na to, prečo kontrolní inžinieri predstavujú nevyhnutnú súčasť moderného stavebníctva, aké riziká prináša voľný trh bez regulácie a čo si môžeme vziať z osvedčených zahraničných modelov, kde je kontrola pevnou súčasťou stavebného systému už celé generácie.

Význam kontroly v stavebníctve

Kontrola sprevádza výstavbu od nepamäti. **„Kontrola je určite dôležitá a funguje desiatky rokov, možno stovky rokov,“** pripomenul Vladimír Benko. Jej úlohou je minimalizovať riziko zlyhania stavieb, ktoré môže mať fatálne následky na životy, zdravie aj majetok. Moderné stavebníctvo pracuje s pravdepodobnosťou, nie s absolútnou istotou. **„Pravdepodobnosť zlyhania, ak si každý urobí svoju robotu dobre, je nastavená tak, že jedna z milióna stavieb po roku užívania by mohla zlyhať,“** vysvetlil Benko. Tento ideálny stav však predpokladá, že všetci účastníci procesu pracujú odborne, poctivo a bez tlaku na znižovanie nákladov na úkor kvality.

Kontrolní inžinieri a ich miesto v systéme

Kontrolný inžinier je nezávislý odborník, ktorý preveruje správnosť návrhu aj realizácie nosných konštrukcií. **„Kontrolní inžinieri sú špeciálna funkcia, ktorá sa na Slovensku dostala do legislatívy a je povinná pre veľmi dôležité stavby,“** uviedol Benko. Ide o tzv. vyhradené stavby, nemocnice, veľké verejné budovy či objekty s vysokou koncentráciou ľudí. **„Je to princíp štyroch očí, ktorý sa robí všade tam, kde chceme mať istotu, že je to dobré,“** zdôraznil Benko. Kontrolný inžinier tak nie je konkurentom projektanta, ale

partnerom, ktorý pomáha odhaliť chyby ešte predtým, než sa stanú problémom na stavbe. Volný trh dokáže regulovať mnohé odvetvia, no v stavebníctve má svoje limity. **„Pri stavbách je to trochu iné. Ak sa na začiatku navrhne stavba nekvalitne, na konci po odhalení škôd, ktoré je potrebné opraviť je oveľa drahšie, niekedy je dokonca lepšie odstrániť veľmi drahý nepodarok a začať odznova“** upozornil Benko v podcaste Z komory. Tlak na cenu môže viesť k vedomým aj nevedomým chybám. **„Ak niekto šetrí na stavbe, pravdepodobnosť zlyhania sa podstatne zvyšuje,“** dodal. V extrémnych prípadoch sa tak môže pravdepodobnosť zlyhania priblížiť k hodnotám, ktoré sú z hľadiska bezpečnosti neprijateľné. Slovensko má totiž za sebou situácie, ktoré jasne ukazujú, čo sa stane, keď kontrola zlyhá. **„V roku 2012 nám spadli štyri stavby,“** pripomenul Benko, z toho tri ešte pred kolaudáciou. Išlo o dôsledok kombinácie ekonomickej krízy, tlaku na cenu a nedostatočnej regulácie. **„Nestalo by sa, že za jeden rok spadnú štyri stavby, keby fungoval systém potrebnej regulácie kontroly kvality návrhu a zhotovovania“** dodal predseda SKSI. Okrem toho existuje množstvo stavieb, ktoré síce nespadli, ale museli byť dodatočne zosilňované, čo znamená výrazné finančné straty a ohrozenie bezpečnosti.

Nezávislosť ako kľúčový princíp

Jednou z najdôležitejších otázok je nezávislosť kontrolného inžiniera. Ak je viazaný zmluvne na investora, môže byť vystavený tlaku. **„Ak sa to dohodne zmluvne, nie sú úplne nezávislí,“** konštatoval Benko. Ideálny model je taký, v ktorom kontrolný inžinier pracuje pre štát alebo stavebnú inšpekciu. **„Mali by byť objednávaní štátom, ktorý má garantovať spoľahlivosť pre občanov,“** vysvetlil. Takýto systém minimalizuje konflikt záujmov a zvyšuje dôveru v kvalitu stavieb. Dôležitým príkladom, kde systém kontrolných inžinierov funguje dlhodobo a efektívne, je Nemecko. **„Kontrolní inžinieri tam fungujú zo zákona už viac ako sto rokov,“** uviedol Benko. Sú priamo viazaní na stavebnú inšpekciu a ich odmena je stanovená zákonom. **„Je to jediná funkcia, ktorá má honorár presne určený v zákone, samozrejme majú za nosné konštrukcie spolu s projektantom statiky aj trestnoprávnu zodpovednosť. Ak nezbadajú chybu, nesú následky rovnako ako projektant,“** upozornil odborník. Tento systém vytvára silnú motiváciu pre dôslednú kontrolu a vysokú odbornosť.

Odbornosť a osobnostné predpoklady

Kontrolný inžinier musí spĺňať prísne odborné aj osobnostné kritériá. **„Mal by mať minimálne 10 rokov skúseností s ťažkými stavbami,“** povedal Benko v podcaste. Okrem odbornosti je dôležitá aj osobnostná výbava. **„Kontrolní inžinieri by mali byť ľudia, ktorí sú bezkonfliktní a pomáhajú nájsť najlepšie riešenie,“** zdôraznil. Ich úlohou nie je proces brzdiť, ale zefektívniť a zabezpečiť kvalitu. Z pohľadu investora však môže kontrolný inžinier pôsobiť ako dodatočný náklad. **„Investor vidí, že musí zaplatiť niekoho navyše,“** uviedol Benko. Realita je však opačná. **„Všetky stavby, ktoré boli výrazne lacnejšie, sú nakoniec podstatne drahšie,“** upozornil odborník. Dodatočné opravy, zosilňovanie či dokonca demolácia predstavujú násobne vyššie náklady než preventívna kontrola. **„Prevencia je vždy lepšia ako následné riešenie,“** povedal Benko. Kontrolný inžinier tak predstavuje poistku, ktorá chráni nielen investora, ale aj konečných užívateľov stavieb o čo sa má v súlade s legislatívou vo verejnom záujme postarať štát. **„Chránia spotrebiteľov, aby im stavba neohrozila život,“** zdôraznil.

Na Slovensku sa systém kontrolných inžinierov postupne buduje. **„Do legislatívy sa dostali v roku 2022 a účinnosť majú od apríla 2025,“** uviedol Benko. Zatiaľ sa týkajú len vyhradených stavieb, no očakáva sa ich širšie uplatnenie, najmä s rastúcimi nárokmi na bezpečnosť, transparentnosť a kvalitu výstavby. Ako zdôraznil Vladimír Benko: **„Ak chceme mať zdravé stavby, musíme investovať do kvality od začiatku.“** Práve kontrolní inžinieri sú jedným z najúčinnějších nástrojov, ako túto kvalitu zabezpečiť – odborne, nezávisle a v prospech celej spoločnosti. Ich rozvoj a systematické začlenenie do stavebného procesu tak predstavujú investíciu, ktorá sa vracia nielen ekonomicky, ale najmä v podobe bezpečnejších, spoľahlivejších a trvácnejších stavieb. Práve kontrolní inžinieri totiž predstavujú nevyhnutný prvok moderného stavebníctva. Ich úloha nie je len kontrolná, ale najmä preventívna a ochranná, sú nezávislým prvkom, ktorý dokáže včas identifikovať riziká, upozorniť na chyby a zabrániť tomu, aby sa z drobných nedostatkov stali vážne technické problémy. Ich prítomnosť na stavbe zároveň zvyšuje dôveru verejnosti v stavebný proces, pretože predstavujú odborný dohľad, ktorý nie je motivovaný komerčným tlakom, ale bezpečnosťou a kvalitou. Pomáhajú predchádzať chybám, ktoré by sa v budúcnosti mohli prejaviť ako technické zlyhania, finančné straty či ohrozenie bezpečnosti. V čase, keď sa stavebníctvo zrýchľuje a tlak na cenu rastie, je ich nezávislý pohľad ešte dôležitejší.

Viac sa dozviete v našom podcaste Z KOMORY: [Spotify](#) a [Youtube](#).

Slovenská komora stavebných inžinierov